

OBSAH:

ÚVOD.

POJEM VÝVOJE.

A. Rozbor pojmu vývoje.

1. Definice vývoje. 2. Rozbor pojmu vývoje: Prvý znak — děj, dynamická abstrakce skutečnosti. Pojetí Bergsonovo. 3. Spojení dějů se stavy statickými. Wardovo pojetí dynamiky. 4. Pozvolnost a časové trvání děje. 5. Jednosměrnost či nepřevratitelnost děje. 6. Druhý znak vývoje. Problém a metoda řešení jeho. 7. Vývoj jakožto řada změn. 8. Vývoj a vznik. 9. Vývoj a vzrůst. 10. Vývoj, tvoření a utváření. 11. Vývoj a organičnost.

B. Rozbor pojmu pokroku.

12. Pojem pokroku v praxi. 13. Darwinovo pojetí pokroku. 14. Jiná pojetí. „Pokrok“ a „zpětný vývoj“. 15. Objektivní dosah a vědecká upotřebitelnost pojmu pokroku (H. de Vries, G. Tarde, Vl. Solovjev). 16. Rozdíl mezi vývojem a pokrokem.

C. Historie obou pojmů i výrazů slovních.

17. Historický charakter pojmu vývoje. 18. Staroindické pojetí vývoje a pokroku. 19. Starořecké myšlení. 20. Pojetí a vyjadřování embryonálního vývoje od Harveye po 19. století. Změny významu slova „evolution“. 21. Zárodky pojetí o postupném vzniku druhů od Bacona po 19. století. 22. Počátky a vývoj filosofie dějin. 23. Pojetí pokroku a vývoje od Turgota po Spencera. 24. Nauka Darwinova. 25. Nauka Spencerova. 26. Evoluční naturalism a přirozená jeho příčina: vývojové pojetí spíná biologii se sociologií. 27. Jednostranná převaha vývojového myšlení v posledním století. 28. Naturalism v dynamice sociologické. 29. Dva druhy dynamické sociologie: filosofie dějin. a dynamika generalisující. 30. Obsah tohoto svazku: dynamika generalisující. 31. Osudy vývojové terminologie české.

Část první.

ZÁKONY VÝVOJE.

Článek 1.

Empirický přehled význačných zákonů sociologického vývoje.

32. Vývoj řeči, písma, tisku a literatury. 33. Vývoj výchovy. 34. Vývoj organizací (států, církví, stran, spolků). 35. Vývoj práva. 36. Vývoj hospodářství. 37. Vývoj umění. 38. Vývoj theorie. 39. Vývoj náboženství. 40. Vývoj mravnosti. 41. Vývoj techniky. 42. Vývoj sociologických činností a smíšených výtvorů,

Článek 2.

Rozvinutí a rozbor zákonů vývoje.

A. Vznik bytostí sociologických.

43. Vznik bytostí sociologických. Samočinnost a podnět. 44. Rozdíly vzniku biologického a sociologického. 45. Volnost a neurčitost skladby sociologické. 46. Tvůrčí akt a výtvor v biologii a sociologii.

B. Základní jevy civilizačního vývoje.

47. Základní zákon vývoje sociologického: osamocení. 48. Podobnost výtvoru a tvůrce. 49. Druhý zákon: objektivace. 50. Rozdíl mezi osamocením a objektivací a mezi vývojem jednotlivých kategorií bytostí sociologických. 51. Další rozdíly vývojové mezi bytostmi biologickými a sociologickými. 52. Shody vývoje v obou třídách jevů: tvůrčí bolest, boj o život, pud sebezáchovy, určitý útvar. 53. Příklad vývoje sociologického.

C. Vývojové oslabení a proměnlivost.

54. Osamocení jakožto oslabení. 55. Organise a dav. 56. Vzrůst jakožto osamocování. 57. Sesílené osamocování a proměnlivost bytostí sociologických proti biologickým. 58. Meze změn vývojových: Poměrná objektivní stálost složek základních. 59. Stálost a jednostrannost schopností subjektivních. 60. Příčina jednostrannosti: zpětný vliv výtvoru na tvůrce a spotřeba energie.

D. Stupňované osamocení, rozmach druhotvarů a zpětný vliv.

61. Vztah mezi osamocením, svérázností a životní silou. 62. Rozmach druhotvarů. 63. Úspornost epigonství. 64. Renaissance. 65. Jiné příklady rozmachu druhotvarů a zpětný vliv. 66. Rozdíly poměrů mezi prvotvory a druhotvary v přírodě a civilisaci. 67. Zpětný vliv výtvoru na prostředí. 68. Ukázký stupňovaného osamocení a rozmachu druhotvarů. Účinky postupů těch.

E. Poměr vývojového oslabení a sesílení (rozmachu).

69. Vývojový vzestup a sestup: mládí a stáří. 70. Proplétání obou dějů v složitě civilisaci. Dvoji osamocení. 71. Objektivace. 72. Geniálnost a dvoji epigonství.

F. Protiváha či reakce vývojová.

73. Statická protiváha. 74. Dynamická reakce. 75. Návraty. 76. Povšechné pravidlo o protiváze. 77. Hegelův „zápor záporu“. Jeho přepjatost u Hegela i Marxe. 78. Evoluce jako protiváha racionalismu. 79. Socialism jako protiváha individualismu. 80. Protiváhy ve vývoji metody sociologické.

G. Smrt a znovuzrození.

81. Smrt jakožto konec vývoje. 82. Obrany proti smrti: mládí, vyšší epigonství. 83. Obnova či regenerace. 84. Obnova jakožto protiváha a pokrok. 85. Rozličná délka života bytostí sociologických. 86. Životnost dobra a zla. 87. Obnova duchovní jako protiváha stáří tělesného. Tolstoj.

H. Objektivace: umrtvení a nesmrtelnost.

88. Objektivace a konservace. 89. Abstraktní výtvoři. 90. Obdoba mezi objektivací a stářím jednotlivce i kultury. 91. „Umělý“ postup civilisace. 92. Přímocarost civilisace. 93. Protiváhy objektivace: konservativnost, reforma, revoluce. 94. Směr konstruktivní a elementární. 95. Válka jako protiváha konstruktivnosti. Ekonomický a mravní odpor proti ní (Spencer, Ostwald, Tolstoj). Marxovo stanovisko. 96. Národní ráz nauk těch. 97. Nutnost převratů kulturních. 98. Objektivace jako sociologická forma nesmrtelnosti.

Článek 3.

Poměr vývoje sociologického k biologickému a psychologickému.

A. Vývoj biologický.

I. Zákony vývoje vůbec.

99. Vznik ústrojné bytosti osamocením. 100. Biologický vývoj osamocením. Podružné zákony osamocením. 101. Rozmach druhotvarů v biologii. 102. Relativní pokrok v biologii. 103. Zpětný vliv jevů sociologických na biologické. 104. Zpětný vliv není zákonem biologickým. 105. Zdánlivé neb neúplné případy zpětného vlivu biologického: parasitism, bezpohlavnost hmyzu, kvašení. 106. Objektivace není zákonem biologickým. 107. Osamocením mezi jednotlivými třídami jevů. 108. Relativní pokrok vývoje od třídy k třídě. 109. Deduktivní určení vzniku lidstva osamocením od ostatní přírody.

II. Vývojový poměr pohlaví.

110. Úvod. 111. Wardova „gynaekocentrická theorie“. I. Vznik a rozmach pohlavnosti. 112. II. Vývoj pohlaví a přesunutí poměru jejich. 113. Rozdílný poměr živlu biologického a sociologického v životě obou pohlaví. 114. Mužské osamocením a individualism. 115. Mužská objektivace. 116. Zpětný vliv a relativní pokrok. 117. Hnutí ženské jako protiváha mužské civilisace. 118. Rychlejší vývoj ženy k dospělosti a jeho význam. 119. Celibát.

B. Vývoj psychologický.

120. Osamocením, rozmach druhotvarů a relativní pokrok v psychologii. 121. Zpětný vliv v psychologii. 122. Objektivace není zákonem psychologickým. 123. Vznik vědomí osamocením. 124. Zákon omezení v psychologii, biologii i sociologii. 125. Vědomí jakožto dynamický případ omezení. Úžina vývojová.

Článek 4.

Logická charakteristika zákonů vývoje.

126. Dva prvky, obsažené v osamocením. 127. Jest osamocením zákon či fakt? 128. Rozmach druhotvarů jako důsledek značného osamocením. 129. Zpětný vliv. 130. Korrelativnost pojmu „objektivace“. 131. Druhy objektivace a subjektu. 132. Sociologická podstata objektivace. 133. Rozmach a zpětný vliv objektů sociologických. 134. Zákon relativního pokroku jako vědecký zákon pohraniční. 135. Relativní pokrok jakožto protiváha sociologická.

Článek 5.

Vývojové zákony v sociologii dosavadní.

Úvod: 136. Relativní novost nauky této a její anticipace v naukách dřívějších. I. Osamocením: 137. Hegel. 138. Comte. 139. Spencer: definice vývoje. 140. Spencer: zákony vývoje. 141. Spencer: úkazy osamocením. 142. Tardeova úprava formule Spencerovy a závěrečná charakteristika vývojové theorie Spencerovy. 143. Tarde. 144. Bergson. 145. Ward. Bücher, Böhme a jiní. II. Zpětný vliv: 146. K. Bücher. L. F. Ward. 147. Giddings. 148. Le Bon, Durkheim. III. Objektivace: 149. Durkheim. 150. Fechner. 151. Ostwald, Solovjev. IV. Relativní pokrok: 152. Emerson. 153. Tolstoj. 154. Lavrov, Simmel. V. Úžina vývojová: 155. Butler, Pascal, De Greef. Doslov: 156. O jiných zákonech vývoje.

Část druhá.

DŮSLEDKY.

Článek 1.

Důkaz o možnosti sociologie.

157. Empirický základ této vývojové teorie. 158. První sociologický důsledek její: důkaz o možnosti a skutečnosti vědy sociologické.

Článek 2.

Jednotlivec a společnost.

A. Rozhled.

159. Moderní přeceňování protivy mezi společností a jednotlivcem. 160. Individuum je plodem osamocení. 161. Člověk jako biologické individuum s vývojem poměrně nejdelším. 162. Sociologické zesílení biologického jednotlivce. Geniové a spasilé. 163. Větší význam jednotlivce v civilisaci nežli v přírodě. 164. Stupňované osamocení jednotlivců a tragické srážky jejich se společností. 165. Odpor společnosti proti volnosti jednotlivců.

B. Hromadné osobnosti.

166. Hromadné osobnosti jako protiváhy individualisace. Jejich těžkopádnost. 167. Individualism a parlamentarism. 168. Výsady individuální a hromadné. 169. Hromadné tvoření a jeho úzké meze. 170. Nevýraznost a poměrná organizační nízkost osobností hromadných. 171. Souborné vědomí. 172. Lidstvo jako hromadná osobnost. Kollise rozličných osobností hromadných (obcí, států, národů).

C. Závěr.

173. Všeobecný problém poměru jednotlivce a společnosti. 174. Individualita osobní jako nutná forma vývoje společenského. 175. Individualism, jeho dějinný vzrůst a reakce proti němu. 176. Vzájemnost jednotlivce a společnosti. 177. Právní a mravní korektivy přepjatého individualismu a egoismu.

Článek 3.

Svoboda vůle a nutnost.

178. Vznik a vývoj názorů o svobodě a nutnosti. 179. Krajní determinism a indeterminism a zásadní theoretická i praktická nedostatečnost jejich. 180. Speciální vyvrácení jednostranného determinismu. 181. Speciální vyvrácení jednostranného indeterminismu (svobody vůle). 182. Správné vyznačení problému; dvě možnosti jeho řešení. 183. Rozličná řešení záhady: Hume. 184. Kant. 185. Schopenhauer. 186. Tolstoj. 187. Quetelet. 188. Mareš. 189. Bergson. 190. Národní ráz a relativnost řešení těch. 191. Sociologická cesta k pochopení záhady. 192. Deterministické a indeterministické námitky proti ní. 193. Vývojové objasnění záhady. Rozdílná determinace jednotlivostí a celku. 194. Rozdílná determinace fakt přírodních a sociologických. 195. Povaha a hranice lidské svobody.

Článek 4.

Duch a hmota.

196. Poměr hmoty a ducha v civilisaci. 197. Poměrná stálost hmoty a hybnost ducha ve vývoji civilisace. 198. Poměrná dědičnost získaných vlastností. Vzájemné působení hmoty a ducha. 199. Poměr lidských plemen. Monogenism. 200. Úkol ducha v náboženství a filosofii. Souvztažnost hmoty a ducha.

Článek 5.

Filosofie vývoje.

201. Vznik organismů. 202. Vznik lidstva a světa. 203. Vznik a význam zla. 204. Zapírání základních pudů životních jako krajní vyvrcholení vývoje. 205. Positivnost dobra a zla. 206. Důtklivost bolesti a její stálý vzrůst. 207. Protiváhy vzrostu bolesti: zpětný vliv a objektivace. 208. Rostoucí dosah objektivace. 209. Rostoucí dosah zpětného vlivu. Úcta k předkům a konservativnost. 210. Problém konce světa a života. Souhlas fyzikálního zákona rozptylování energie se zákony sociologickými. 211. Sociologická, noetická a psychologická protiváha soustavy Koperníkovy a Darwinovy. Moderní subjektivism. 212. Úhrnné vyjádření vývoje a ocenění jeho jako relativního pokroku. 213. Význam zákonů vývoje. Láska. 214. Soustava věd a její splynutí se životem veškerenstva.
